

W czasach przedchrześcijańskich tereny obecnego powiatu ostródzkiego zamieszkiwały pruskie plemiona. Na początku XII w., wskutek krwawych wypraw Bolesława Krzywoustego, poniosły one dotkliwe straty. Jednak do ich całkowitego wyginięcia przyczynił się Zakon Krzyżacki. W 1274 r., po ustąpieniu ostatniego powstania pruskiego, rozpoczęła się migracja ludności – Pomoran i Słowian z Ziemi Chełmińskiej. W 1329 r. komtur Luter z Brunszwiku nadał osadzie prawo lokacyjne. Tak powstała Ostróda, która od tego momentu zaczęła rozwijać się jako ośrodek handlu i rzemiosła. W latach 1349-70 zbudowany został zamek z kamienia i cegły. Nieco wcześniej historyk może poszczycić się Morąg. Ziemie położone w okolicach tego miasta nazywano Pogezanią. Do XII w. zamieszkiwały tu staropruskie plemiona. Miasto Morąg (dawniej Morung, Moring, Mohrunge) rozwinęło się z osady założonej u podnóża zamku krzyżackiego, otrzymując w 1327 r. przywilej miejski. Również dzisiejsze miasto i gmina Miakowo leży na terenach dawnej Pogezanii. Miakowo zostało założone w 1302 r. jako podgrodzie zamku krzyżackiego. Z zachowanych źródeł wynika, że najpóźniej w 1315 r. posiadało już prawa miejskie. Trzy lata wcześniej od Ostródy prawa miejskie otrzymało Dąbrówno, siedziba najbardziej na południe wysuniętej gminy w obecnym powiecie ostródzkim. Zanim w 1326 r. Luter z Brunszwiku dokonał aktu lokacji, Krzyżacy pobudowali pierwszy gród, wykorzystując sprzyjające warunki naturalne – Dąbrówno powstało bowiem na niewielkim przesmyku między jeziorami Dąbrowa Mała i Dąbrowa Wielka. Pierwsze wzmianki o miejscowości Miomłyn pochodzą już z 1315 r. Prawa miejskie, w 1335 r., nadał osadzie komtur dzierzgoński Zakonu Krzyżackiego – Hartung von Sonnenborn. Pierwotnie zbudowano tu zamek i młyn, a później powstało osiedle targowe Liwemühle, późniejsze Liebemühle, od którego nazwę wywodzi Miomłyn. Nazwa wsi pochodzi od staropruskiego słowa „lucte” oznaczającego sitowie. Początkowo w herbie znajdowała się ta właśnie roślina. W 1939 r. sitowie zostało zastąpione przez pięć pałeczek trzciny wodnych, symbolizujących pięć dróg wiodących do wsi. Z zachowanych dokumentów wynika, że Małdyty zostały założone około 1350 r., być może początkowo osada ziemianina pruskiego. Nazwa miejscowości pochodzi od imienia „Mandyc” lub rośliny – cykuty (w jęz. litewskim „maunda”). Miejscem znanym z podręczników szkolnych jest miejscowość Grunwald (siedziba gminy w Gierzwałdzie). To właśnie na polach grunwaldzkich, 15 lipca 1410 r., doszło do decydującej bitwy między wojskami polsko-litewskimi dowodzonymi przez Władysława Jagiełłę a armią krzyżacką. Tereny dzisiejszego powiatu ostródzkiego wielokrotnie były miejscem, które pustoszyły wojska walczących ze sobą armii (m.in. XVII w. – wojna polsko-szwedzka, XVIII w. – wojna północna, XIX w. – wojna napoleońska, XX w. – I i II wojna światowa). Największe spustoszenie spowodowało działanie Armii Czerwonej pod koniec II Wojny światowej. W styczniu 1945 r. całkowitej zagładzie uległa najstarsza zabudowa Ostródy. Spalona została najstarsza część Morąga, w tym pozostałości po zamku krzyżackim z XIII w. Wskutek zniszczeń, w 1945 r. prawa miejskie utraciły: Dąbrówno, Miomłyn i Miakowo. Z tego grona Dąbrówno do dziś nie doczekało się przywrócenia statusu miasta. Wojna nie ominęła nawet mniejszych ośrodków. W Małdytach został zrujnowany najbardziej okazały pałac, pochodzący z końca XVII w. II wojna światowa przyniosła gwałtowne zmiany demograficzne.

[Powiat Ostródzki na przestrzeni wieków >>>](#)